

Коя е Вашата мисия?

Просперитетът на хората, организациите и дори на нациите зависи от способността им да дефинират ясно целта и водещите принципи на своето съществуване, т.е. *тяхната мисия*. Мисията заема мистично пространство между общите ценности на един човек и по-конкретните цели и задачи, които той си поставя.

Целта на този казус е да илюстрира важността на тези идеи. Каква е Вашата мисия? Защо е важно постоянно да си напомняте за нея? Вашето училище има ли ясно формулирана мисия? А кметството във Вашия град? Вие създавате ли, или само преоткривате смисъла на своя живот?

Личната мисия

Икигай

В Япония съществува концепцията за икигай. Тя включва дейностите, които дават смисъл на живота на един човек. Терминът *икигай* съчетава две японски думи: *iki*, което означава „живот; жив“, и *kai*, което означава „причина, резултат, стойност“. В съчетание, двете думи означават „причина за живот“ и „нещото, което прави живота да си струва да се живее“. С други думи, икигай е мисията, която осмисля живота на един човек.

В Япония от много ранна възраст децата се насърчават да намерят своя икигай. Според японските традиции икигай би могъл да се представи като пресечната точка на четири неща: 1) Какво обичате да правите; 2) В какво сте добри; 3) От какво се нуждае светът; и 4) За какво може да бъдете възнаградени. Тези четири направления са свързани помежду си. Трудно е да обичате определена дейност, ако не сте добри в нея. Също така, по-вероятно е да имате високи доходи и добри отношения с хората, ако работите върху нещо, от което те имат нужда.

Примери

Преди да дискутираме важността на мисията, нека посочим няколко примера. Мисията е интимна част от живота на един човек, но много успели хора са оставили записки и спомени, които ни позволяват да разберем какви са били водещите сили в техния живот. Един такъв пример е римският император Марк Аврелий, който изразява детайлно своите ръководни принципи в книгата си

Тази разработка е подготвена с образователна цел за инициативата „Площадът“ на Граждани за България (<https://c4bg.org/civics>).

© Граждани за България 2023. Материалът може да се ползва безплатно от учители, учебни заведения, ученици и студенти за образователна цел: моля, уведомете ни на admin@c4bg.org. Всяка друга употреба и възпроизвеждане без разрешение от Граждани за България е забранена.

„Медитации“. Всъщност книгата е личният дневник на императора, който става публично достояние години след смъртта му. В дневника четем:

- „Когато станеш сутрин, помисли си каква ценна привилегия е да си жив – да дишаш, да мислиш, да се наслаждаваш, да обичаш.“
- „Живей живота си в името на истината и справедливостта, толерантен към тези, които не са нито истинни, нито справедливи.“
- „Никога не позволявай на бъдещето да те безпокои. Ще го посрещнеш, ако трябва, със същите оръжия на разума, които днес те въоръжават срещу настоящето.“

Първият модерен художник, Пабло Пикасо, споделя много за това, което го мотивира като творец. Той казва:

- „Всяко дете е художник. Проблемът е как да останеш художник, след като пораснеш.“
- „Рисувам това, което мисля, а не това, което виждам.“

Носителката на две Нобелови награди, Мария Кюри, коментира:

- „Животът не е лесен за никой от нас. Но какво от това? Трябва да имаме постоянство и най-вече увереност в себе си. Трябва да вярваме, че сме надарени за нещо и че това нещо трябва да бъде постигнато.“
- „Нищо не трябва да ни плаши; а просто да се разбере.“

Известният български революционер Васил Левски определя своята мисия по следния начин:

- „Аз съм посветил себе си на отечеството си още от 61-во (лето) да му служа до смърт и да работя по народната воля.“

Размишлявайки над тези примери, може да си зададем въпроса: Възможно ли е човек да бъде по-велик от мисията, която го ръководи? Как би изглеждал животът на човек без принципи и цели?

Защо трябва да имаме високи цели?

Високите цели изискват упорита работа и всеотдайност. Те също така ни излагат на риск, тъй като усилията ни може да не се възнаградят. Защо тогава хората трябва да си поставят високи цели? Защо ученикът трябва да се стреми към висок успех, спортистът към големите рекорди, а готвачът – към перфектната рецепта. Не оправдават ли спокойствието и комфорта ниските амбиции? Има няколко причини, поради които стремежът към съвършенство си струва усилията.

Първата причина е удовлетворението, което той носи. Високите цели и стремежи са свързани с чувство за удовлетворение и успешна реализация, когато хората постигат тези цели. Преследването на високи цели също така има и медитативен ефект – трудните цели отвличат нашето внимание от неизбежните и тревожни неща в живота. В резултат на това, амбициозните хора по правило са по-удовлетворени от живота. Смята се, че щастието и дълголетие на хората от Окинава в голяма степен се дължат на положителните преживявания, свързани с икигай, който възниква като концепция именно в тази префектура на Япония.

Втората полза от високите цели и стремежи е *мотивацията*. Целите са фокусът, около който е организирано човешкото поведение. Те насочват както към важни житейски решения, например избора на кариера, така и към по-обикновени решения, като например коя книга да прочетем. Хората с високи цели и стремежи не се задоволяват с малки постижения. Летвата за тях е поставена високо и те са мотивирани да постигат повече.

Третата полза от това, да имаме високи цели, е *дисциплината*. Хората често се изкушават да се задоволят с непосредствени ползи, колкото и малки да са те, вместо да инвестират в бъдещето, което е далечно и несигурно. Тази тенденция води до лоши финансови решения и нездравословен начин на живот. Наличието на ясни цели помага на хората да останат фокусирани върху дългосрочното и да устоят на изкушенията на краткосрочните ползи.

Организационната мисия

Формулировка

Всяка успешна организация има добре дефинирана мисия. *Организационната мисия* е кратко и ясно формулирано определение за целите на организацията и как тя възнамерява да ги постигне. Организационната мисия често се фокусира над това, което организацията предлага, и как тя възнамерява да служи на своите клиенти, служители, инвеститори или други заинтересовани страни. Мисията може да включва и фундаменталните принципи, които ръководят организацията през цялото нейно съществуване.

Например, автомобилната компания *Tesla* заявява на своя уебсайт, че нейната мисия е да „ускори прехода към устойчив транспорт, като създаде конкурентен електрически автомобили за масовия пазар възможно най-скоро“.

Швейцарската компания *Nestle* определя своята мисия по следния начин: „Нашата цел е да отключим силата на храната, за да подобрим качеството на живот за всички, днес и за идните поколения. Водени от тази цел, ние съсредоточаваме енергията и ресурсите си там, където отключването на силата на храната може да направи най-голяма разлика в живота на хората и домашните любимци, да защити и подобри околната среда и да генерира значителна стойност както за нашите акционери, така и за другите заинтересовани страни.“

Японският конгломерат *Panasonic* определя своя икигай като: „Подобряване на живота на хората чрез създаване на блага, необходими за обществото, или чрез предоставяне на услуги от жизненоважно значение.“

Музеят на модерното изкуство в Ню Йорк вижда своята мисия по следния начин: „Музеят на модерното изкуство свързва хората от цял свят с изкуството на нашето време. Ние се стремим да бъдем катализатор за експериментиране, учение и творчество, място за събиране на всички и дом за художниците и техните идеи.“

Министерството на образованието и културата на Финландия заявява на своята уебстраница: „Целта на министерството е да предостави на гражданите възможности за личностно развитие чрез образование и културни услуги, да гарантира уменията, необходими на пазара на труда, да укрепи националната култура и да насърчи международното сътрудничество.“

Мисията насърчава организационната ефективност

Подобно на хората, без мисия организациите могат лесно да загубят фокус. Ясно формулираната цел насочва вниманието и усилията на организацията към дейности, свързани с постигането на тази цел.

За организациите високите цели изискват повече усилия, отколкото ниските цели. Но многобройни проучвания показват, че поставянето на конкретна трудна цел води до значително увеличаване на производителността на служителите. За да бъдат целите ефективни, хората също така се нуждаят от обратна връзка, която отразява техния напредък по отношение на тези цели. Ако хората не знаят как се справят, за тях би било трудно или невъзможно да насочат усилията си в правилната посока.

Мисията води до отчетност

Всички демократични институции са изградени около принципа за делегиране, където една голяма група хора (да ги наречем, избиратели) избират човек, или сравнително малка група хора (да ги наречем, представители), за да извършват определена дейност от тяхно име. Например, в политическия процес хората избират народни представители, които да създават законите в обществото. Акционерите на една компания избират мениджъри, които да управляват компанията от тяхно име. Организациите с нестопанска цел и училищата също избират хора, които да ги управляват. Делегирането се налага, тъй като би било много трудно за една голяма и разпръсната група от хора да се координират и управляват организацията, в която имат интерес.

Веднъж избрани, представителите обаче може да не действат винаги в най-добрия интерес на своите избиратели, поставяйки своя личен интерес над общия. Например, народните представители може да не прокарват най-добрите закони за обществото, защото са обвързани с частните интереси на малка, но влиятелна група хора. Кметството в един град може да не се ангажира с важна инвестиция, тъй като това изисква много усилия. Мениджърите на една фирма пък могат да изразходват голяма част от акционерния капитал за скъпи офиси, служебни автомобили и други активи, които ги облагодетелстват лично. И точно в ситуации като тези, добре формулираната мисия може да е много полезна.

Мисията позволява на избирателите да търсят отговорност от своите представители. Ясно формулираната мисия е един вид договор, контракт, който насочва общественото внимание към отговорностите на лидера. Как може да търсим отговорност от един човек, ако не знаем какво точно се изисква от него!? Ясно изразената мисия е също така и обещание, което лидерите дават на своите избиратели. Интересен е фактът, че хората са склонни да изпълняват обещанията си. Неслучайно служителите в някои важни професии, като във военната и медицинската област, полагат клетва за всеотдайност. Това влияе на поведението им, но също така дава моралното право на обществото да изисква от тях. Изразената мисия на една организация има подобен ефект.

Заклучителни коментари

За да просперират, нациите също трябва да имат ясни цели и визия за това, как да ги постигнат. Отделните народи са специализирани в конкретно производство и търгуват помежду си на международните пазари. Тези от тях, които могат да открият своите относителни предимства и да ги развият, постигат много по-висок стандарт на живот. Това обаче е сложен и многопластов процес, който включва координираните усилия на предприемачи, образователни институции и министри.

Наша отговорност като граждани е да намерим своите силни страни - като личности и като нация, и да работим заедно, за да се развиваме по пътя, който сме избрали. Например, ако искаме да развиваме технологии и инженерство в държавата ни, образователната система трябва да обръща

специално внимание на тези предмети, а обществото да изгради култура, която уважава инженерите и предприемачите.

Накрая бих искал да отбележа, че нашите мечти могат както да ни окриляват, така и да ни ограничават. Те отразяват нашия поглед и преценка за самите себе си. Ако смятаме, че сме малки, ние ставаме малки. Ако смятаме, че сме слаби, ние ставаме слаби. Ако смятаме, че сме предопределени да постигнем нещо значимо, ние ставаме значими.

Въпроси за дискусия

Какво е мнението Ви по следните въпроси:

- Вие имате ли мисия, очертаваща Вашите ценности и приоритети? Колко често си напомняте за нея?
 - Има ли кметството на Вашия град или село мисия за развитието на населеното място? Ако да, съгласни ли сте с нея? Ако не, какъв тип мисия бихте предложили Вие за Вашето населено място? Как бихте могли да комуникирате Вашите идеи с кметството?
 - Има ли министерството на образованието заявена мисия на своята уебстраница? Ако да, съгласни ли сте с нея? Ако не, какъв тип мисия бихте предложили? Как бихте могли да комуникирате най-добрите идеи на министерството?
 - Вашето училище има ли мисия? Предложете някои конкретни цели и стремежи, които Вашето училище може да издигне.

Използвани източници

На тема Икигай:

García, H. and Miralles, F., 2017. Ikigai: The Japanese secret to a long and happy life. Penguin.

На тема Организации:

E.A. Locke and G.P. Latham, 1990. A Theory of Goal Setting and Task Performance (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall).

G. Latham, G. Seijts and J. Slocum, 2016. "The Goal Setting and Goal Orientation Labyrinth: Effective Ways for Increasing Employee Performance", *Organizational Dynamics* 45(4): 271–77.

*Христо Пирински,
Граждани за България, 2024*